

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Iwona Koper

w sprawie z wniosku P. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego reprezentowanego przez C. Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółkę Akcyjną z siedzibą w W.
przy uczestnictwie Gospodarstwa Rolno-Hodowlanego N. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki Komandytowej z siedzibą w N., Banku [...] Spółki Akcyjnej i B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.
o zmianę wpisu w dziale IV w księgach wieczystych – [...] po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 listopada 2014 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika postępowania Gospodarstwa Rolno-Hodowlanego N. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki Komandytowej
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 26 czerwca 2013 r.,

- 1) oddała skargę kasacyjną,**
- 2) oddała wniosek wnioskodawcy o zwrot kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca – P. wniósł o dokonanie w dziale IV księgi wieczystej nr [...] wpisu zmiany wierzyciela hipotecznego poprzez wpisanie wnioskodawcy jako nowego wierzyciela w miejsce Banku [...]. Jako podstawę wpisu przedstawił wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego i ewidencji analitycznej z dnia 24 października 2012 r.

Sąd Rejonowy w L. postanowieniem z dnia 13 marca 2013 r. utrzymał w mocy wpis referendarza sądowego uwzględniający wniosek. Sąd ustalił, że w dziale IV księgi wieczystej figurował wpis hipoteki umownej łącznej kaucyjnej do kwoty 1.500.000 zł na rzecz wierzyciela Banku [...]. Fundusz w dniu 14 września 2012 r. nabył od Banku wierzytelność wobec dłużnika hipotecznego Gospodarstwa Rolno-Hodowlanego zabezpieczoną hipotekami ustanowionymi na nieruchomościach objętych księgami wieczystymi [...]. Sąd przyjął, że Bank mógł w myśl art. 509 § 1 oraz art. 511 k.c. przenieść bez zgody dłużnika wierzytelność na inny podmiot, w tym na wskazany Fundusz. Zgodnie z art. 195 ust.1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546 ze zm.; dalej jako: „ustawa z dnia 27 maja 2004 r.”) w razie nabycia przez fundusz sekurytyzacyjny wierzytelności zabezpieczonej hipoteką, sąd prowadzący księgę wieczystą, na wniosek funduszu dokonuje w księdze wieczystej wpisu zmiany dotychczasowego wierzyciela. Fundusz zobowiązany jest dołączyć do wniosku wyciąg z ksiąg rachunkowych, podpisany przez osoby reprezentujące fundusz, opatrzony pieczęcią towarzystwa zarządzającego tym funduszem, potwierdzającym nabycie przez ten podmiot takiej wierzytelności. Załączony do wniosku wyciąg spełniał wskazane wymogi, stąd istniały podstawy do dokonania w księdze wieczystej wpisu zmiany wierzyciela hipotecznego.

Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację uczestnika postępowania (dłużnika Banku). Sąd ten stwierdził, że w związku z ograniczonym zakresem kognicji sąd wieczystoksięgowy nie jest uprawniony do rozpoznawania sporów związanych z prawami rzeczowymi do nieruchomości, ujawnianymi w księdze wieczystej, ani do dokonywania ustaleń w tym zakresie. Wbrew stanowisku dłużnika, załączone do wniosku dokumenty (wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego) były wystarczające dla dokonania żądanego wpisu w granicach złożonego wniosku oraz zbędne było badanie dokumentów obejmujących cesję wierzytelności i zgodę

dłużnika hipotecznego. Powołany w apelacji art. 92 c ust. 1 prawa bankowego z 1997 r. od dnia 13 stycznia 2009 r. nie obowiązuje (Dz. U. z 2008 r. Nr 231, poz. 1546), stąd przelew wierzytelności, dokonany przez Bank na rzecz Funduszu w dniu 14 września 2012 r. nie wymagał dla swej skuteczności zgody dłużnika Banku i wnioskodawcy (cesjonariusz) był uprawniony do złożenia wniosku o zmianę wpisu wierzyciela hipotecznego.

Postanowienie powyższe zaskarżył uczestnik postępowania (dłużnik hipoteczny). Skarga kasacyjna, oparta na obu podstawach, wskazuje na naruszenia prawa procesowego, tj. art. 626² § 3 k.p.c. w zw. z art. 628⁸ § 1 i § 2 k.p.c., art. 629⁹ k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 i art. 386 § 4 k.p.c., a w zakresie prawa materialnego na naruszenie art. 509 § 1 k.c. w zw. z art. 92 c prawa bankowego z 1997 r. w zw. z art. 2 ustawy z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych (...) (Dz. U. z 2008 r. Nr 231, poz. 1546, dalej jako: „ustawa z dnia 4 września 2008 r.”), art. 65 § 2 k.c. i art. 3 k.c. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie wniosku o wpis, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył:

W rozpoznawanej sprawie podstawowe znaczenie ma kwestia, czy w związku ze zmianą stanu prawnego do skutecznej cesji wierzytelności dokonanej przez bank na rzecz towarzystwa funduszy inwestycyjnych tworzących fundusz sekurytyzacyjny albo na fundusz sekurytyzacyjny *de lege lata* może dojść jedynie za zgodą dłużnika banku i zgodą dłużnika ustanawiającego zabezpieczenie wierzytelności. Wymaganie takie przewidziane było w art. 92 c prawa bankowego z 1997 r., który został uchylony z dniem 13 stycznia 2009 r. na podstawie art. 2 ustawy z dnia 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych, ustawy – Prawo bankowe oraz ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. Nr 231, poz. 154). W ocenie skarżącego, stworzony między bankiem i dłużnikiem stosunek obligacyjny o charakterze trwałym, wynikający z bankowej umowy kredytowej, uzasadnia twierdzenie, że do tego stosunku i skutków przelewu wynikającej z niego wierzytelności należy stosować przepisy ustawy dawnej,

obowiązującej w chwili zawarcia tej umowy. Oznaczałoby to, że do przelewu wierzytelności kredytowej dokonanej przez bank na fundusz sekurytyzacyjny powinien mieć zastosowanie art. 92 c prawa bankowego z 1997 r. Skarżący powołuje się na to, że w umowie kredytowej, "obowiązek kredytobiorcy świadczenia periodycznego o charakterze ciągłym" stanowi zasadniczą cechę trwałego stosunku kredytowego, stąd nie może być stosowana do niego zasada *tempus regit actum*. Szczególny charakter stosunku kredytowego prowadzi do wniosku, że kredytobiorca w toku jego trwania nie może być pozbawiony ochrony prawnej, jaką zapewniała mu dotychczasowa regulacja prawna przewidująca wymóg wyrażenia zgody na cesję wierzytelności kredytowej.

Powyższego stanowiska nie można podzielić. W ustawie z dnia 4 września 2008 r. istotnie nie przewidziano przepisów intertemporalnych związanych z uchynieniem art. 92c prawa bankowego z 1997 r., mimo że bankowe umowy kredytowe, którym towarzyszyły odpowiednie umowy dotyczące obrotu hipotecznie zabezpieczonymi wierzytelnościami kredytowym w ramach tzw. procedury sekurytyzacyjnej, z reguły były zawierane na dłuższe terminy. W obecnym stanie prawnym taka cesja nie wymaga zgody dłużnika kredytowego banku i ma zastosowanie ogólna reguła wyrażona w art. 509 k.c. Brak podstaw do przyjęcia, że okresowo wprowadzony przez ustawodawcę wymóg wyrażania zgody dłużnika na cesję wierzytelności kredytowej banku na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego nakazuje kontynuację szczególnej ochrony kredytobiorców (i to tylko w relacjach banku z takim funduszem), albo że *de lege lata* istnieje potrzeba utrzymania dotychczasowego reżimu prawnego cesji bankowych wierzytelności kredytowych. Nie przemawiają za tym żadne racjonalne argumenty. Oznacza to, że skoro uchylono przepis tworzący wyjątek *ex lege* od wspomnianej reguły to w oparciu o zasadę bezpośredniego zastosowania ustawy nowej należy stosować, także do stosunków prawnych pozostających w toku, regułę ogólną. Do odmiennego stanowiska nie prowadzi dyrektywa prawa intertemporalnego zawarta w art. XLIX przepisów wprowadzających kodeks cywilny (dalej jako: „p.w.k.c.”). Cesja wierzytelności wynikającej z bankowej umowy kredytowej nie należy bowiem do zdarzeń prawnych, które są „związane z istotą stosunku” prawnego (stosunku kredytowego) w rozumieniu tego przepisu. Czynność ta, jako autonomiczne źródło

stosunku zobowiązaniowego w relacji do umowy kredytu bankowego łączącej inne podmioty, podlega zatem reżimowi prawnemu obowiązującemu w chwili jej dokonania (por. art. XLIX § 2 p.w.k.c.; por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 403/13, nie publ.). Pogląd o braku wymogu uzyskania zgody dłużnika jako warunku skuteczności przelewu wierzytelności banku na rzecz fundusz sekurytyzacyjny wyraził Sąd Najwyższy w orzeczeniach z dnia 13 maja 2010 r., IV CSK 558/09 (OSNC 2010, nr 12, poz. 168), z dnia 12 stycznia 2011 r., I CSK 118/10, nie publ., z dnia 13 października 2011 r., V CSK 465/10, nie publ., z dnia 22 września 2011 r., V CSK 472/10, nie publ., z dnia 2 marca 2012 r., II CSK 345/11, nie publ.).

Z przedstawionych względów nie można podzielić również podstaw skargi kasacyjnej w zakresie odwołującym się do naruszenia art. 509 § 1 k.c. w zw. z art. 92c ust. 1 prawa bankowego z 1997 r., art. 65 § 2, art. 3 k.c. oraz art. XLIX p.w.k.c. Bezprzedmiotowe jest odnoszenie się do podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów prawa procesowego. Stanowisko Sądu Okręgowego w przedmiocie ograniczonej kognicji sądu wieczystoksięgowego w związku z dokonaniem wpisu zmiany wierzyciela hipotecznego na wniosek funduszu sekurytyzacyjnego jest prawidłowe i znajduje oparcie w utrwalonej linii judykatury (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2005 r., II CK 781/04, z dnia 6 grudnia 1999 r., III CKN 892/99, z dnia 18 maja 2000 r., III CKN 495/98, z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 109/01, z dnia 13 czerwca 2003 r., III CKN 1155/00, M. Prawn. 2007, nr 2, s. 103, z dnia 21 stycznia 2004 r., IV CK 346/02, z dnia 17 listopada 2005 r., IV CSK 5/05, z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CSK 370/09, z dnia 21 lipca 2010 r., III CSK 41/10, z dnia 23 lutego 2011 r., V CSK 235/10, z dnia 5 października 2011 r., IV CSK 558/10, z dnia 16 listopada 2011 r., II CSK 538/10, z dnia 16 maja 2013 r., IV CSK 653/12, z dnia 10 października 2013 r., III CSK 10/13, z dnia 30 października 2013 r., II CSK 67/13, z dnia 6 listopada 2013 r., IV CSK 100/13, z dnia 26 czerwca 2014 r., II CSK 541/13, z dnia 22 maja 2014 r., IV CSK 524/13, z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CSK 252/13).

W tym stanie rzeczy, wobec nie wykazania uzasadnionych podstaw kasacyjnych, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił skargę.

O kosztach postępowania kasacyjnego postanowiono zgodnie z zasadą obciążenia uczestników kosztami związanymi z ich udziałem w sprawie (art. 520 § 1 w zw. z art. 398¹⁴ i 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).